

Vil profesjonene overleve NPM?

Anders Molander, Jens-Christian Smeby, red.
Profesjonsstudier II
 183 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2013.
 Pris NOK 339
 ISBN 978-82-15-01931-4

Senter for profesjonsstudier ved Høgskolen i Oslo og Akershus, som ble opprettet i 1999, har vist seg å ha livets rett. De imponerer både med sine databaser og sine publikasjoner, og med sine godt synlige medarbeidere som ofte deltar i viktige samfunnsdebatter. I 2008 utga senteret *Profesjonsstudier* (1), som på kort tid ble en viktig referanse for studenter og andre som er opptatt av profesjonssosiologi og profesjonsetikk. I den foreliggende boken, *Profesjonsstudier II*, som også er en antologi, pløyer man dypere i noen av de mest sentrale og kontroversielle profesjonsspørsmålene.

Kanskje er det flere enn meg som har stusset over at den pågående Helsetjenesteaksjonen, som sender sine varslerbrev til det norske folk om hvordan både pasienter og helsepersonell utnyttes for at helseforetakene skal sikre sin inntjening, har valgt et såpass defensivt slagord som «Ta faget tilbake!»? Hvor nyttig er det å bruke en slik krigsmetafor, der faget skal gjenerobres fra fienden «New Public Management (NPM)»? Er NPM en reell fiende som kan avlives, slik det antydes på Helsetjenesteaksjonens hjemmeside, <http://helsetjenesteaksjonen.no/om-aksjonen-2/>? Eller en stråmann?

Lurer du på slike ting, vil jeg anbefale statsviter Einar Øverbyes glimrende kapittel *Velferdsprofesjonene i aktiviseringsstaten: en studie av ambivalente relasjoner*. For Øverbye er NPM-teknikker som bl.a. mål- og resultatstyring, bestiller-utfører-modeller og konkurranseutsetting allerede på vikende front. Det nye landskapet heter *kommunikativ styring* og er preget av aktiv brukermedvirkning, individuelle planer og forskjellige former for «nettverksstyring» med mer eller mindre skjulte agendaer. Det er altså det motsatte av hierarkisk styring kombinert med profesjonell autonomi, som vel er det landskapet Helsetjenesteaksjonen vil gjenerobre?

Jens-Christian Smeby har skrevet et godt kapittel, *Profesjon og ekspertise*, der vi raskt forstår at den enkle todelingen i konkret og taus kunnskap ikke holder. Her er det flere lag og dimensjoner, for eksempel relasjonell, somatisk og kollektiv taus kunnskap. Smeby har mange treffende beskrivelser, ikke minst om leger der gode kombinasjoner av kunnskap og praktisk erfaring kan gi bra resultater. Men selv eldre, erfarne kolleger kan gjøre grove feil – deres beste skjønn var ikke godt nok.

Alle kapitlene er gode. Skulle jeg komme med en kritisk kommentar, måtte det være at jeg i Anders Molanders kapittel, *Profesjonelt skjønn i velferdsstaten: mekanismer for ansvarliggjøring*, savner en beskrivelse av «dobbel medikalisering». Det er en ikke uvanlig situasjon der samfunnet unnviker vanskelige administrative avgjørelser ved å forlange medisinske diagnoser, og ekspertene, i dette tilfellet legene, jatter med i stedet for å si tydelig fra at problemstillingen ikke er medisinsk.

Olaf Gjerløw Aasland

LEFO – Legeforskningsinstituttet

Litteratur

1. Molander A, Terum LI. Profesjonsstudier. Oslo: Universitetsforlaget 2008.

Alle barn har behov for kunnskap om psykiske lidelser

Karen Glistrup

Snakk om angst og depresjon

...med barn og voksne i alle aldre. 54 s, ill.

Oslo: Kommuneforlaget, 2012. Pris NOK 228

ISBN 978-82-446-2137-3

Forfatteren avslutter forordet med at «Ideen bak denne boken er å bidra til nye samtaler mellom barn og voksne om tanker og følelser, om psykiske lidelser, om glede og smerte og om det gode liv mellom mennesker».

Hun er opptatt av å bryte ned tabuene og fortielsene som fortsatt eksisterer rundt psykiske vansker som angst og depresjon, slik at barn får kjennskap til dette feltet. Dette er relevant kunnskap for alle barn fordi de kan ha venner som er berørt, og de kan oppleve psykisk sykdom selv eller i familien. Mange foreldre, ansatte i barnehage, SFO og på skolen – og ofte også helsepersonell som helsesøstre og fastleger – synes det er vanskelig å snakke med barn om disse temaene.

På vel 50 sider tar Karen Glistrup opp emner som angst, depresjon, posttraumatisk stresslidelse (PTSD), alkohol og stoff. I tillegg behandles emner av mer mentalhygienisk karakter, som hvordan det kan kjennes for barn når foreldre krangler eller når mor eller far har psykisk sykdom, hva barn kan gjøre for å holde seg sunne i kropp og sjel, og hva slags hjelp som finnes når psykisk sykdom oppstår.

Boken er lagt opp slik at målgruppen er både barn og voksne – fysisk ved at hver side er delt i en barnedel og en voksendel som behandler samme tema. Forfatteren oppfordrer til at boken skal ligge fremme slik at barn kan bla i den og lese. Jeg tviler på at den egner seg som bok for barn alene uten at voksne leser sammen med dem. Jeg tenker at dette først og fremst er en nyttig bok for voksne som skal snakke med barn. Barnedelen gir ord og vendinger som er tilpasset barn, og voksendelen gir nyttig bakgrunnskunnskap.

Jeg anbefaler derfor boken til leger som skal snakke direkte med barn om psykisk sykdom. I tillegg kan den være nyttig når man har pasienter med psykiske vansker som er foreldre, og der man i konsultasjonen tar opp barnas situasjon og hvordan foreldrene kan snakke med dem. Den er lettlest og illustrert med tegninger tilpasset barn.

Marit Hafting

BUP Voss

Voss sjukehus